

Mt. 25:31-46. Christus Koning, overige lezingen Ez. 34: 11-12.15-17, 1 Kor. 15:20-26.28

Peter van Dael SJ

DE KOMST VAN CHRISTUS

Het is vandaag Christus Koning. Dit feest werd in 1925 ingevoerd. Het heette toen officieel ‘feest van Jezus Christus Koning’ en het werd gevierd op de laatste zondag van oktober. Sinds de liturgievernieuwing na het Tweede Vaticaanse Concilie wordt het feest gevierd op de laatste zondag voor de advent, en spreekt men van ‘Christus Koning van het heelal’. Een wat merkwaardige naam, die doet denken aan kosmische en oneindige verten, maar geen warmte en geborgenheid oproept. Toch heeft dit feest wel degelijk met onszelf te maken: de aandacht gaat uit naar Jezus als heer van de nieuwe schepping, de nieuwe wereld van God, waarvan wij deel willen uitmaken.

De komst van de Mensenzoon op de laatste dag

Het is een soort kerkelijk oudjaar vandaag. Op de volgende zondag, de eerste zondag van de Advent, begint een nieuw kerkelijk jaar. Het is gebruikelijk dat op de laatste dag van het jaar de gedachten uitgaan naar wat er allemaal is gebeurd in de afgelopen twaalf maanden. De balans wordt opgemaakt. Bedrijven en instellingen schrijven jaarverslagen, waarin staat hoe het allemaal gegaan is. Er moet immers verantwoording worden afgelegd aan de diverse overheden. Het merkwaardige van het kerkelijke oudejaar is dat de gedachten dan niet uitgaan naar wat er het afgelopen jaar gebeurd is, maar naar een verre toekomst, het einde der tijden. Dan zal de Mensenzoon komen, *omstraald door luister en in gezelschap van alle engelen*. Hij zal dan *de mensen van elkaar scheiden zoals een herder de schapen van de bokken scheidt*. Dat horen we in het evangelie van vandaag.

Dit is geen gewoon verhaal. Hier wordt geloofstaal gebruikt, waarbij gesproken wordt in beelden en gelijkenissen. Beginnen we met het beeld van de Mensenzoon. Dit beeld gaat terug op een visioen van de profeet Daniël. Deze zag vier dieren, die vier achtereenvolgende wereldrijken symboliseerden. Daarna zag hij *met de wolken van de hemel iemand aankomen die op een mensenzoon leek*: aan hem werd heerschappij gegeven (Dan. 7:13). De Mensenzoon is hier tegenhanger van de dieren. Hij symboliseert het Joodse volk, dat wordt verdrukt door al die wereldrijken, al die beestachtige regimes, maar dat door God gered zal

worden.

Het scheiden van de schapen en de bokken is een vergelijking, ontleend aan de wereld van de herders. Schapen en geiten vormden samen één kudde. Maar 's avonds werden de geiten van de schapen gescheiden. De geiten moesten de nacht in de warme stal doorbrengen. De schapen met hun dikke vacht konden buiten blijven. Omdat schapen kostbaardere dieren zijn dan geiten, worden zij aan de rechterhand van de herder opgesteld, want rechts is de gunstige kant. De geiten en de bokken (mannelijke geiten) komen aan de linkerkant te staan. Gewone realiteiten worden in het evangelie beeld voor iets anders, in dit geval voor het oordeel op de laatste dag.

De komst van de Mensenzoon in het heden

Maar hebben wij wel een boodschap aan wat er gebeurt op het einde der tijden? Gaat het evangelie van vandaag wel over de laatste dag? Bij nadere beschouwing blijkt het niet over een verre toekomst te gaan, maar over het heden, waarover verantwoording moeten worden afgelegd.

Op het eind van zijn evangelie laat Matteüs Jezus zeggen: *Ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld.* Dit zijn Jezus' laatste woorden tot zijn leerlingen. In het evangelie van vandaag geeft hij aan hoe hij alle dagen met hen zal zijn. We horen de Mensenzoon zeggen: *ik had honger en jullie gaven mij te eten...* We horen de vraag van de rechtvaardigen: *wanneer hebben we u hongerig gezien en te eten gegeven..?* En we horen het antwoord: *alles wat jullie gedaan hebben voor een van de onaanzienlijksten van mijn broeders of zusters, dat hebben jullie voor mij gedaan.* We horen wat de Mensenzoon zegt tot de mensen aan zijn linkerhand: *ik had honger en jullie gaven mij niet te eten...* We horen hun vraag: *wanneer hebben wij u hongerig gezien... en hebben wij niet voor u gezorgd?* En we horen het antwoord: *alles wat jullie voor een van deze onaanzienlijken niet gedaan hebben, hebben jullie ook niet voor mij gedaan.* De Mensenzoon blijkt in ons midden te zijn in de gestalte van hongerigen, dorstigen, vreemdelingen enz. Hij is aanwezig in ieder die een beroep op ons doet.

Bij Daniël is de Mensenzoon een collectief begrip: de vervolgte en omgekomen rechtvaardigen van Israël. Bij Matteüs is Mensenzoon een Jezus-naam. Maar daarmee is niet alles gezegd. Want de Mensenzoon verschijnt in allen die vragend ons pad kruisen. In hen verschijnt de rechter van de laatste dag. Het oordeel geschiedt niet op de laatste dag, maar op dit moment. Hoe reageer ik op de Mensenzoon die nu op mij afkomt? Wij staan oog in oog met hem wanneer we de naaste ontmoeten. Hierbij dienen we te beseffen dat de Mensenzoon God

vertegenwoordigt. Wat wij voor onze naasten doen, doen wij als het ware voor God. We kunnen hier denken aan de volgende zin uit een Joods geschrift, waar God zegt: *wanneer gij voedsel geeft aan de armen, dan reken ik het u als gaf u mij te eten.*

Het evangelie van vandaag is treffend geïllustreerd in de bekende panelen van de Meester van Alkmaar in het Rijksmuseum. Zij stellen de Werken van Barmhartigheid voor. We zien hoe burgers in het middeleeuwse Alkmaar hongerigen spijzigen, dorstigen te drinken geven enz. Midden tussen de hongerigen en de dorstigen staat, onherkenbaar, Christus. Dezelfde Christus keert terug op het middelste paneel, waar de Christus van het Laatste Oordeel is weergegeven. Het is dezelfde Christus die in de andere panelen onder de behoeftigen staat.

Door middel van een visioen, de verschijning van de Mensenzoon op de laatste dag, maakt Matteüs ons attent op waar het uiteindelijk om gaat in het leven. Hij laat ons zien hoe beslissend het stellen en het nalaten van alledaagse daden kan zijn. Ook het nalaten. De veroordeelden zijn niet zozeer mensen die actief kwaad deden, maar die nalieten het goede te doen. Hun kwaad is een verzuim. Zij waren vergeten de hongerigen en de dorstigen te eten te geven en de naakten te kleden. Dit wordt nog steeds vergeten. Paus Franciscus spreekt in dit verband in zijn encycliek *Fratelli tutti* van een *geglocaliseerde onverschilligheid* (30).

Op deze laatste zondag van het kerkelijk jaar, feest van Christus Koning, blijkt het grote klein te zijn. Christus Koning schuilt in de geringste van zijn broeders en zusters. Het kleine daarentegen - het goede dat als vanzelfsprekend en zonder ophef en vertoon verricht wordt - blijkt groot en beslissend te zijn.